

ПРИКАЗ

ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О СРЕДЊЕМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ („Службени гласник Републике Србије”, број 129/2021 од 28.12.2021. године)

Закон о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању ("Службени гласник РС", број 129/2021, даље: **Закон**), донела је Народна скупштине Републике Србије, 23.12.2021. године, а ступио је на снагу 05.01.2022. године.

Доношење Закона било је неопходно због чињенице да је Закон о средњем образовању и васпитању ("Сл. гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 27/2018 - др. закон, 6/2020, 52/2021) донет 2013. године, а основни текст Закона о основама система образовања и васпитања је донет 2017. године, те је сходно томе требало усагласити поједина решења у Закону о средњем образовању и васпитању са новим одредбамама Закона о основама система образовања и васпитања ("Службени гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018-др. закони, 6/2020 и 129/2021, даље: **ЗОСОВ**). Такође, требало је извршити усклађивање и са Законом о заштити података о личности.

Законом су извршена термилошка усклађивања са ЗОСОВ-им, усклађени су рокови полагања: завршног испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у трогодишњем трајању, матурског испита за ученике који завршавају средње образовање и васпитање у четворогодишњем трајању, завршног испита средњег стручног образовања и васпитања и стручне, уметничке и опште матуре. Поред наведеног, извршене су измене у делу који уређује евиденције које води средња школа и податке који су део тих евиденција, као и одредби којима је прописано које податке доставља основна школа приликом уписа ученика у средњу школу.

ПРИКАЗ ИЗМЕНА И ДОПУНА

У даљем тексту указаћемо на најважније измене и допуне које прописује Закон.

Законом се мењају и допуњују следеће одредбе Закон о средњем образовању и васпитању:

Средња школа

- измена чл. 4.

Изменама је извршено термилошко усклађивање са ЗОСОВ-им и ближе су прецизиране одредбе којима се уређује да:

- у школи за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом се остварује образовање и васпитање за одговарајућа занимања ученика који ову школу похађају на основу мишљења интерресорне комисије за процену додатне образовне, здравствене и социјалне подршке ученику уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника;

- школа за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом дужна је да, у складу са расположивим капацитетима, пружа додатну подршку у образовању ученика и одраслих са сметњама у развоју и инвалидитетом у другој школи и породици, у складу са критеријумима и стандардима које прописује министар;

- у смислу ЗОСОВ-а и овог закон, школа од националног значаја за Републику Србију, је школа која остварује изузетне резултате на међународном нивоу чиме доприноси унапређивању и промовисању система образовања и васпитања Републике Србије (Математичка гимназија у Београду и Гимназија "Јован Јовановић Змај" у Новом Саду); школа од посебног интереса за Републику Србију је школа која остварује програм образовања и васпитања који је од посебног интереса за Републику Србију, односно која је од посебног културног, просветног или историјског значаја за

Републику Србију; уникатна школа је школа која једина у Републици Србији остварује одређени програм образовања и васпитања. Влада Републике Србије одређује школе од посебног интереса за Републику Србију и уникатне школе.

Развојни план школе

- измене чл. 9. ст. 3. тач. 4), 6), 10) и 11)

Према изменама развојни план садржи, поред раније постојећих садржаја и нове, измењене садржаје:

- мере унапређивања образовно-васпитног рада на основу анализе резултата ученика на испитима којима се завршава средње образовање;
- план рада са ученицима са изузетним, односно посебним способностима и талентованим ученицима;
- план припреме за испите којима се завршава средње образовање;
- план стручног усавршавања наставника, директора, стручних сарадника и секретара.

Остваривање образовања и васпитања

Назив одељка „Настава на даљину”, мења се у назив:

„Настава за ученике на кућном и болничком лечењу, настава код куће и настава на даљину”

- измене чл. 27.

Ближе је уређено остваривање наставе за ученике на кућном и болничком лечењу, наставе код куће и наставе на даљину у средњој школи. Извршено је усклађивање са институтима који су прописани ЗОСОВ-им, као и термилошко усклађивање са истим законом. Овим изменама обезбеђено је стицања средњег образовања и васпитања за ученике који су стекли основно образовање и васпитање на кућном и болничком лечењу, наставом код куће и наставом на даљину, у циљу уважавања посебних оправданих околности због којих ученици испуњавају услове да стичу образовање на начин прописан у овом члану Закона (ранијим одредбама била је уређено само остваривање наставе на даљину). Усклађене су и одредбе о евиденцијама које школа води за ученике који стичу средње образовање на један од напред наведених начина.

Време које ученик проводи у школи

- измена чл. 28. ст. 7.

Односи се на усклађивање организације наставе у школи за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом, у којој се, планом и програмом наставе и учења, може прописати краће трајање часа уз сагласност Министарства просвете, науке и технолошког развоја (даље: **Министарство**).

Други облици непосредног образовно-васпитног рада

- измена чл. 31. ст. 6.

Изменама је извршено усклађивање са институтима и терминима прописани ЗОСОВ-им, односно прописана је дужност школе да организује припрему свих ученика за полагање матурских и завршних испита, односно опште, стручне и уметничке матуре и завршног испита средњег стручног образовања, у обиму од најмање 5% од укупног годишњег броја часова из предмета из којих се полаже матурски, односно завршни испит, односно општа, стручна и уметничка матура и завршни испит средњег стручног образовања.

Право на упис

- измена и допуна чл. 33. ст.2. и 5.

Ближе се уређују услови за упис у средњу школу ученика који су основно образовање и васпитање или један од последња два разреда основног образовања и васпитања завршили у иностранству или у иностранској школи у Републици Србији, односно према изменама лице које је завршило у иностранству основно образовање и васпитање или један од последња два разреда основног образовања, или које је завршило у Републици Србији страну школу или један од последња два разреда основног образовања у иностранској школи у Републици Србији, после признавања стране школске исправе, које се врши на основу закона који уређује национални оквир квалификација Републике Србије, може да се упише у школу, у складу са подзаконским актом којим се уређује поступак уписа у школу (ст. 2.).

Допуном је прописано да лице које се уписује у школу ради стицања специјалистичког или мајсторског образовања мора да има претходно завршено одговарајуће средње образовање и васпитање и најмање две године радног искуства. Радно искуство је прописано као услов да би се остварила сврха стицања специјалистичког, односно мајсторског образовања (ст. 5).

Мења се наслов дела: „Упис у школу за образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју” и сада гласи:

„Упис у школу за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом”

- измена чл. 34.

Измењени члан сада гласи „У школу за ученике са сметњама у развоју и инвалидитетом може да се упише лице на основу мишљења интерресорне комисије и уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника”. Овом изменом извршено је усаглашавање са ЗОСОВ-им.

Конкурс за упис у школу чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина, односно јединица локалне самоуправе

- измена чл. 36.

Упис кандидата по посебним условима

- измена чл. 36б. ст. 1.

Измена је извршена усклађивање са заштитом података о личности, односно прописује се да у поступку уписа ученика у школу и у школу за коју је прописано полагање пријемног испита којим се проверавају изузетне, односно посебне способности, Министарство прикупља одговарајуће податке у циљу остваривања права на средње образовање и васпитање, из члана 181а ЗОСОВ-а, а обрада тих података врши се на начин прописан наведеним чланом ЗОСОВ-а.

Редослед кандидата за упис у школу и пријемни испит

- измена чл. 38. ст. 2, 7, 9. и 11.

Прецизиран је упис кандидата у уметничку школу (музичка, балетска и уметничка школа ликовне области), односно на образовни профил у области уметности, школу или одељење за ученике са изузетним, односно посебним способностима, школу у којој се део наставе остварује на страном језику и школу за талентоване ученике. Ови

кандидати полажу пријемни испит за проверу изузетних, односно посебних способности.

Ближе је уређен начин уписа кандидата који је завршио последња два разреда основног образовања и васпитања на страном језику у иностранству или у страног школи у Републици Србији, после признавања стране школске исправе, може да се упише у школу у којој се остварује део наставе на језику на коме је завршио последња два разреда основног образовања и васпитања, без полагања пријемног испита, уколико је број ученика у одељењу после распоређивања мањи од тридесет, у складу са подзаконским актом којим се уређује упис ученика у школу.

Изменама је утврђено овлашћење за министра да пропише мерила и поступак за утврђивање редоследа кандидата за упис у школу, вредновање учешћа ученика осмог разреда на такмичењима и врсте такмичења чија се места вреднују, садржину, време, место и начин полагања пријемног испита, услове за упис кандидата из члана 33. став 2, члана 36а став 1, члана 38. ст. 7. и 9. и члана 40. став 3. Закона о средњем образовању и васпитању и друга питања везана за упис у школу.

Редован и ванредан ученик

- измена чл. 40.

Изменама је извршено усклађивање са одредбама ЗОСОВ-а које се односе на могућност стицања средњег образовања и васпитања под посебним условима за одређене категорије ученика.

Прописано је да изузетно, лице млађе од 17 година може да стиче средње образовање и васпитање или образовање за рад у својству ванредног ученика, ако оправда немогућност редовног похађања наставе, уз сагласност министра, и то:

- лице које се професионално бави спортом;
- лице чија природа болести објективно не дозвољава редовно похађање наставе;
- у другим оправданим случајевима када објективне околности дозвољавају редовно похађање наставе.

Изузетно, лице старије од 17 година које је претходне школске године завршило основну школу у трајању од осам година, може у наредној школској години да се упише у школу у својству редовног ученика, у складу са подзаконским актом којим се уређује упис ученика у школу.

Планом и програмом наставе и учења за музичко, односно балетско образовање и васпитање и за образовање и васпитање ученика са сметњама у развоју и инвалидитетом може се утврдити друга старосна граница за упис у школу и за стицање својства редовног ученика.

Стицање својства ученика

- допуна чл. 41. ст. 3.

Лице о чијем се праву на признавање стране школске исправе одлучује према одредбама закона који уређује национални оквир квалификација Републике Србије, може бити условно уписано у наредни разред уколико поступак признавања није окончан до истека рока за упис ученика у школу. Овим допунама јасно је дефинисано да са ради о праву на признавање стране школске исправе, а не о праву на упис у срењу школу.

Упоредно школовање и својство ученика

- допуна чл. 42. ст. 3.

Даје могућност редовном ученику који похађа програм интернационалне матуре да упоредо савладава школски програм, односно део школског програма за други смер гимназије или други образовни профил, као редован ученик, уколико искаже захтев за тим.

Успех ученика и оцена

- измена чл. 49. ст. 3. и 7.

Прописује се да је број оцена у полугодишту највише три (уместо четири што је било до сада) због усклађивања са ЗОСОВ-им.

Због потребе усклађивања оцењивања у школама које остварују посебан или међународни програм, за које Министарство утврди да остваривање тог програма обезбеђује остваривање стандарда за завршетак средњег образовања и васпитања и за које школа која их остварује поседује сертификат међународно признатог удружења школа које остварују исти програм, уређено је да се ученик оцењује у складу са програмом који се остварује.

Испити којима се завршава средње образовање и васпитање

- измена чл. 59, 62, 63а, 65, чл. 67, 68.

Министар је овлашћен да донесе програм и ближе услове за отварање програма: опште матуре, стручне и уметничке, завршног испита средњег стручног образовања и васпитања, специјалистичког, односно мајсторског испита, завршног испита после завршеног другог разреда средњег стручног образовања и васпитања, испита стручне оспособљености, испита за обуку.

Назив дела „Програм интернационалне матуре” мења се у назив

„Интернационална матура”

- измена чл. 68а, бришусе чл. 68б и чл. 68в

Измењеним чланом 68а на нов начин је уређен програм интернационалне матуре, право на полагање интернационалне матуре и јавна исправа, која се издаје ученику после положене интернационалне матуре.

Евиденције и јавне исправе

- мења се чл. 70, 72. и 79.

Прописано је да евиденцију о ученику чине: јединствени образовни број, подаци о његовом идентитету (лични подаци), образовном, социјалном и здравственом статусу, подаци о препорученој и пруженој додатној образовној, здравственој и социјалној подршци, као и подаци о образовању и васпитању ученика на кућном и болничком лечењу, ученика који стичу средње образовање и васпитање код куће и ученика који стичу средње образовање и васпитање наставом на даљину.

Јединствени образовни број представља индивидуалну и непоновљиву ознаку која се састоји од 16 карактера и додељује се ученику, у складу са Законом. Податак о јединственом образовном броју уноси се у евиденцију коју школа води у штампаном и/или електронском облику, као и у обрасце јавних исправа које школа издаје, у складу са овим законом.

Лични подаци о ученику и о родитељу, односно другом законском заступнику прописани су чланом 181а став 2. тачка 1) ЗОСОВ-а. Подаци о образовном статусу ученика прописани су чланом 181а став 2. тач. 2) и 3) ЗОСОВ-а.

Подаци о социјалном статусу ученика и родитеља, односно другог законског заступника су: подаци о условима становања (становање у стану, кући, породичној кући, подстанарство, становање у дому, да ли ученик има своју собу и други облици становања), стању породице (броју чланова породичног домаћинства, да ли су родитељи живи, њихов образовни ниво и запослење и примања социјалне помоћи). Податак о здравственом статусу ученика је податак о томе да ли је ученик обухваћен примарном здравственом заштитом.

Подаци о препорученој и пруженој додатној образовној, здравственој и социјалној подршци су подаци које доставља интерресорна комисија која врши процену потреба и подаци о њиховој остварености.

Подаци о образовању и васпитању ученика на кућном и болничком лечењу, ученика који стичу средње образовање и васпитање код куће и ученика који стичу средње образовање и васпитање наставом на даљину су додатни подаци који су неопходни за организацију образовно-васпитног рада за ученике који стичу образовање и васпитање на један од начина прописаних чланом 27. овог закона.

У поступку полагања испита којим се завршава средње образовање и васпитање (општа матура, стручна и уметничка матура, завршни испит средњег стручног образовања и васпитања), Министарство прикупља одговарајуће податке из члана 181а ЗОСОВ-а. Наведене податке школа доставља Министарству почев од школске године од које ће се у школи полагати завршни испит средњег стручног образовања и васпитања, стручна, уметничка и општа матура. Подаци се прикупљају из евиденција које школа води у складу са ЗОСОВ-им и Законом о средњем образовању и васпитању (чл. 70.).

Евиденцију о испитима чине подаци о обављеним матурским и завршним испитима, односно о обављеној општој, стручној и уметничкој матури и завршном испиту средњег стручног образовања, специјалистичком и мајсторском испиту, испиту стручне оспособљености, испиту за обуку за рад, разредним и поправним испитима, испитима ванредних ученика, допунским испитима, годишњим и другим испитима у складу са законом, као и податак о називу рада који је саставни део одређеног испита (чл. 72.)

Новина везана за рок чувања података у евиденцијама је да се подаци које Министарство прикупља из чл. 181а ЗОСОВ-а у поступку полагања испита којим се завршава средње образовање и васпитање (општа матура, стручна и уметничка матура, завршни испит средњег стручног образовања и васпитања) чувају пет година (чл. 78. ст. 2.)

Школа издаје ученику уверење о:

- положеном испиту;
- положеном делу испита на општој матури;
- положеном испиту за обуку;
- савладаном програму стручног оспособљавања;
- положеном испиту стручне оспособљености у складу са стандардом квалификације после завршеног првог разреда средњег стручног образовања и васпитања (чл. 79. ст.5.).

Друга организација која има одобрење за рад, може да изда одраслом уверење о: положеном испиту за обуку, савладаном програму стручног оспособљавања и положеном испиту стручне оспособљености у складу са стандардом квалификације после завршеног првог разреда средњег стручног образовања и васпитања (чл. 79. ст.6.)

Школа издаје диплому о:

- стеченом образовању за рад у трајању од две године;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положеног завршног испита на крају трогодишњег средњег образовања и васпитања и матурског испита на крају четворогодишњег средњег образовања и васпитања;
- завршеном мајсторском образовању;
- завршеном специјалистичком образовању;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положене опште матуре;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положене стручне матуре;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положене уметничке матуре;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положеног завршног испита средњег стручног образовања и васпитања (чл. 79. ст. 8.).

После положене интернационалне матуре ученику се издаје јавна исправа о завршеном средњем образовању, у складу са програмом интернационалне матуре, Законом о средњем образовању и васпитању и ЗОСОВ-им (чл. 79. ст.9.).

Јавне исправе о:

- стеченом средњем образовању и васпитању, после положене опште матуре;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положене стручне матуре;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положене уметничке матуре;
- стеченом средњем образовању и васпитању, после положеног завршног испита средњег стручног образовања и васпитања, школа издаје почев од школске године од које ће се у школи полагати општа, стручна и уметничка матура и завршни испит средњег стручног образовања и васпитања (чл. 35. ст. 4. Закона).

Поверавања послова државне управе аутономној покрајни

- измена чл. 94.

Законом је одређено да се не поверавају аутономној покрајини послови утврђени:

- чланом 86. став 4. (признавање стране школске исправе),
- чланом 87. ст. 4. и 5. (поступак признавања стране школске исправе) и
- чланом 89. став 4. (вођење евиденције и чување документације о признавању стране школске исправе), (чл. 34. Закона).

Остале одредбе којима се уређује прелазни режим

Даном ступања на снагу Закона (5. јануара 2022.) престаје да важи члан 36. став 3. Закон о Националном оквиру квалификација Републике Србије ("Сл. Гласник РС", бр. 27/2018, 6/2020 и 129/2021 - др. закон) којим је прописано да лице о чијем се праву на признавање стране школске исправе средњег образовања одлучује може бити условно уписано у наредни разред, уколико поступак није окончан до истека рока за упис ученика у школу (чл. 35. ст. 1. Закона).

Подзаконски акти за спровођење Закона донеће се у року од годину дана од дана његовог ступања на снагу, а до доношења наведених прописа примењују се прописи који су важили до дана ступања на снагу Закона, ако нису у супротности са њим (чл. 35. ст.2. и 3.) Закона).

24.01.2022. год.

аутор: Биљана Антић, дипл. правник